

“Davacı ... vekili ... ve ... tarafından, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığında dosya inceleme talebinin reddine ilişkin 19.10.2016 tarihli işlem ile dayanağı olan Yargıtay Başkanlar Kurulu’nun 10.01.2013 tarih 8 sayılı kararının iptali ve 2797 sayılı Yargıtay Kanunu’nun 17. maddesinin son fıkrasının Anayasaya aykırı olduğundan bahisle iptali istemiyle dosyanın Anayasa Mahkemesi’ne gönderilmesi istemiyle YARGITAY BAŞKANLIĞI’na karşı açılan davada işin gereği görüldü.

Davacı tarafından, 19.10.2016 tarihinde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına yazılı başvuruda bulunularak 2016/81264 Tebliğname numaralı dosyanın incelenmesi talebinde bulunulduğu, vekaletname ibraz etmediğinden bahisle dosya inceleme talebinin reddedildiği, davacı tarafından bu ret işleminin ve işleme dayanak olarak gösterilen Yargıtay Başkanlar Kurulu’nun 10.01.2013 tarih 8 sayılı kararının iptali istemiyle açılan davada, 2797 sayılı Yargıtay Kanunu’nun Başkanlar Kurulu’nun görevlerini düzenleyen 17. maddesinin son fıkrasının Anayasaya aykırı olduğunun ileri sürüldüğü, Yargıtay Başkanlar Kurulu’nun anılan kararında, temyiz incelemesi için Yargıtay Ceza Dairesi’ne gelen dosyaları sanık müdafiliğini kanıtlamak şartıyla avukat veya yetkilendireceği kişilerin inceleyebileceği hususuna yer verildiği anlaşılmaktadır.

İptali istenen, 2797 sayılı Yargıtay Kanunu’nun Yargıtay Başkanlar Kurulunun görevlerini düzenleyen 17. maddesinin son fıkrasında; “Başkanlar kurullarının itiraz üzerine veya doğrudan doğruya verdikleri bütün kararlar kesin olup, bu kararlar aleyhine başka bir yargı merciine başvurulamaz.” hükmüne yer verilmiştir.

Anayasanın geçici 15. maddesinin 3. fıkrasında yer alan ve Milli Güvenlik Konseyi döneminde yürürlüğe konulan kanunların, kanun hükmünde kararnamelerin Anayasaya aykırılığının iddia edilemeyeceğine ilişkin hüküm 03.10.2001 tarih ve 4709 Sayılı Kanunun 34. maddesiyle yürürlükten kaldırıldığından Milli Güvenlik Konseyi döneminde yürürlüğe konulan 2797 sayılı Yargıtay Kanunu hakkında Anayasaya aykırılık iddiasında bulunulabilecektir.

Her ne kadar iptali istenen hüküm daha önce de Anayasa Mahkemesince incelenmiş olsa da Anayasa Mahkemesi’nin 21.01.2010 tarih, E:2008/74, K:2010/15 sayılı kararında 2797 sayılı Yargıtay Kanunu’nun 17. maddesinin son fıkrasının, birinci fıkrasının (1) numaralı bendinin (d) alt bendinde yer alan “yönetim kurulu kararları” yönünden incelendiği, dava konusu uyuşmazlığın Başkanlar Kurulunun, yönetim kurulu kararları yönünden verilen bir kararına ilişkin olmadığı anlaşılmakla, aynı hükmün tekrar Anayasa Mahkemesi önüne getirilmesinde yasal engel bulunmamaktadır.

Anayasanın 2. maddesinde yer alan “Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir.” hükmüne yer verilmiştir.

Hukuk devleti, insan haklarına saygılı, bu hakları koruyucu adaletli bir hukuk düzeni kuran ve bunu sürdürmekle yükümlü kılan, bütün İşlem ve eylemleri yargı denetimine bağlı olan devlettir. Bu nedenle dava konusu işlemin yargı yolunun kapalı olması hukuk devletinin sağlayacağı güvenceye aykırı bir durum yaratmaktadır.

Anayasa’nın 125. maddesinde ise idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun açık olduğu kuralına yer verilmiş, bu kuralın istisnaları maddede sayılmıştır. Buna

Esas Sayısı : 2018/60

Karar Sayısı : 2018/30

göre, “Cumhurbaşkanının tek başına yapacağı işlemler ile Yüksek Askerî Şûranın kararları yargı denetimi dışındadır. Ancak, Yüksek Askerî Şûranın terfi işlemleri ile kadrosuzluk nedeniyle emekliye ayırma hariç her türlü ilişik kesme kararlarına karşı yargı yolu açıktır.” Anayasa’nın 159. maddesinde de Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu’nun meslekten çıkarma cezasına ilişkin olanlar dışındaki kararlarına karşı yargı mercilerine başvurulamayacağı belirtilmiştir. Anayasa’da sayılan istisnaların dışında kalan idari eylem ve işlemlerin yargı denetimine tabi olması Anayasal bir zorunluluktur.

Anayasanın 36. maddesinde; “Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.” hükmü düzenlenmiştir.

İdari işlem, idari makamların kamu gücü ile hareket ederek, idare işlevine ilişkin olarak yaptıkları ve çeşitli hak ve/veya yükümlülükler doğuran tek yanlı irade açıklamalarıdır.

İdare işlevi kavramını düşündüğümüzde ise; idarenin her türlü işleminin idare işlevine sahip olmayabileceği gibi, idare dışında kalan yasama ve yargının da idare işlevine haiz işlemleri olabilecektir. İdare işlevi kavramına bu şekilde bakıldığında, yargının, yargı fonksiyonu ile ilişkisi olmayan işlemleri, her ne kadar yargıçlardan kurulu organlar ya da mahkemeler tarafından yapılsa dahi bunların idari işlem niteliği taşımasını engellemez. İdari işlev niteliği taşıyan her türlü işlemin, makamı ne olursa olsun, idari işlem niteliği taşıdığından dolayı idari yargı denetimine tabi olması gerekmektedir.

Anayasa’da, yargı organlarının yargılama faaliyeti dışında bir işlem yapamayacaklarına yönelik bir yasaklama yer almadığından, kanun koyucu yargı yerlerinin yönetim işlerinin hâkimlerce veya hâkimlerden oluşan kurullarca karara bağlanmasını öngörebilir.

Anayasa Mahkemesinin 27.12.2012 tarihli ve E.2012/102, K.2012/207 sayılı kararında ifade edildiği üzere, yargılama faaliyeti, hukuki uyuşmazlıkların ve hukuka aykırılık iddialarının yargılama usulleri çerçevesinde çözümlenmesi ve karara bağlanmasıdır. Bununla beraber, yargı mercilerinin istisnasız bütün işlemleri yargısal nitelikte değildir. Yargılama faaliyeti kapsamında olmayan işlemlerin hâkimler, mahkemeler ya da hâkimlerden oluşan kurullar tarafından yapılması bunların yargısal işlem sayılması sonucunu doğurmaz, idare işlevine ilişkin olan işlemler yargısal makamlar tarafından yapılsa dahi idari işlem niteliğini haizdir ve Anayasa’nın 125. maddesi uyarınca yargı denetimine tabidir.

2797 sayılı Yargıtay Kanunu’nun 17. maddesinde; “Başkanlar kurullarının görevleri şunlardır: 1. Başkanlar Kurulunun Görevleri:

a) Hukuk ve ceza daireleri arasında meydana gelen görev ve iş bölümü uyuşmazlıklarını kesin karara bağlamak, fiili veya hukuki imkânsızlık sebebiyle bir dairenin görevine giren işe bakamaması halinde bir başka daireyi görevlendirmek,

b) (Mülga bent: 09/02/2011-6110 S.K./14.md.)

c) İçtihadı birleştirme görüşmelerine ve kararlarının alınmasına ilişkin olarak ilke kararları almak,

d) Birinci Başkanlık Kurulu, Yüksek Disiplin Kurulu ile Yönetim Kurulu kararlarına karşı yapılan itirazları kesin olarak karara bağlamak. Bu itirazların incelenmesinde karara

Esas Sayısı : 2018/60

Karar Sayısı : 2018/30

katılan kurul üyesi daire başkanları Kurula katılamaz ve eksiklikler o dairenin kıdemli üyeleriyle tamamlanır.

e) Kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirmek.

2. (Mülga bent: 01/04/2015-6644 S.K./1. md)

3. Ceza Daireleri Başkanlar Kurulunun Görevi:

Ceza daireleri arasında meydana gelen görev ve işbölümü uyuşmazlıklarını karara bağlamaktır.

Oylamanın şekli, ilgili kurullarca belirlenir. Ancak bu maddenin (1/b) ve (1/d) bentlerinde öngörülen hususlara ilişkin oylama gizli yapılıır.

Başkanlar kurullarının itiraz üzerine veya doğrudan doğruya verdikleri bütün kararlar kesin olup, bu kararlar aleyhine başka bir yargı merciine başvurulamaz.” hükümleri yer almaktadır.

Başkanlar Kurulunun yukarıda sayılan görev ve yetkilerinin bir kısmı idari faaliyetlere ilişkin olup bu kapsamdaki işlem ve kararların idari nitelikte olduğu açıktır.

Kurulun görev ve yetkilerinin bir kısmı ise yargısal faaliyetlerin organizasyonuna ilişkindir. Bu görev ve yetkiler Yargıtay’ın ifa ettiği yüksek yargı hizmetiyle yakından ilgili olup yargısal karar verme süreçlerinin hazırlayıcısı niteliğindedir. Bununla beraber, bu kapsamdaki işlem ve kararların, hukuki uyuşmazlıkların çözümlendiği yargılama usullerinin ayrılmaz bir parçası olduğu da söylenemez.

Anayasa Mahkemesi, 21.1.2010 tarihli, E.2008/74, K.2010/15 kararında, yüksek yargı organlarının ifa ettiği yargı hizmetlerinin yönetiminden kaynaklanabilecek kimi uyuşmazlıkların o yüksek yargı içinde öngörülen çözüm mekanizmalarıyla sonuçlandırılmasını yargısal ağırlıklı bir faaliyet olarak değerlendirmiştir. Bu bağlamda, kanun koyucu, bu tür uyuşmazlıkların Özel bir yargılama usulü çerçevesinde yüksek yargı organı üyelerinden oluşan bir kurulca çözümlenmesini öngörmekte takdir yetkisini haizdir.

Kanun’da, Başkanlar Kurulunun işlem ve kararlarından doğabilecek uyuşmazlıkların çözümüne ilişkin bir usul öngörülmediği gibi dava konusu kuralla Kurulun karar ve işlemlerine karşı dava açılabilmesinin önü kapatılarak yargısal bağımsızlık getirilmiştir. Anılan görev ve yetkiler, iş ve görev dağılımı gibi Yargıtay’ın iç düzen ve işleyişini düzenlemeye yönelik olup bu hususlardan kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümlenmesine ilişkin olmadığından, diğer bir ifadeyle, hukuki uyuşmazlıkların yargılama usulleri çerçevesinde çözümlenmesine ilişkin olmadığından, yargılama faaliyeti kapsamında değerlendirilemez. Bir yüksek yargı organı olan Yargıtay’ın iç düzen ve işleyişine yönelik bir takım işlerin, aslî görevleri idari uyuşmazlıkları çözüme kavuşturmak olan yüksek yargıçların oluşturduğu Başkanlar Kurulu tarafından karara bağlanmasının işlevsel olarak idari bir faaliyet olduğunun, dolayısıyla, Kurulun karar ve işlemlerinin idari nitelikte olduğunun kabulü gerekir. Başkanlar Kurulunun karar ve işlemlerine yargısal bağımsızlık getirilmesini öngören dava konusu kural hukuk devleti ilkesi, hak arama hürriyeti ve idari eylem ve işlemlere karşı yargı yolunun açık olması gereğiyle bağdaşmadığından, Anayasa’nın 2., 36. ve 125. maddelerine aykırı olduğu kanaatine varılmıştır.

Esas Sayısı : 2018/60

Karar Sayısı : 2018/30

Ayrıca iptali istenen 2797 sayılı Yargıtay Kanunu’nun 17. maddesinin son fıkrasına paralel bir hükmün de 2575 sayılı Danıştay Kanunu’nun 52/A maddesinin (2) numaralı fıkrasında bulunduğu ve anılan fıkranın Anayasa Mahkemesinin 10.02.2016 tarih, E:2015/18 K:2016/12 sayılı kararıyla Anayasa’ya aykırı bulunarak iptal edildiği görülmüştür.

Açıklanan nedenlerle, Mahkememizce bakılmakta olan dava konusu işlemin dayanağı olan 2797 sayılı Yargıtay Kanunu’nun 17. maddesinin son fıkrasında yer alan; “Başkanlar kurullarının itiraz üzerine veya doğrudan doğruya verdikleri bütün kararlar kesin olup, bu kararlar aleyhine başka bir yargı merciine başvurulamaz.” cümlesinin Anayasaya aykırı olduğu kanaatine ulaşıldığından, anılan hükümlerin iptali istemiyle itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesine başvurulmasına, konu ile ilgili belgelerin onaylı örneklerinin karar ile birlikte Anayasa Mahkemesi Başkanlığına gönderilmesine ve Anayasa Mahkemesinin bu konuda vereceği karara kadar davanın geri bırakılmasına 31/01/2018 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.”